

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Τηλεόραση: το «άλλο σχολείο» του ελεύθερου χρόνου;]

Τα παιδιά αφιερώνουν άραγε περισσότερο χρόνο στην τηλεόραση στις καλοκαιρινές τους διακοπές; Από τα λίγα που γνωρίζω δεν είναι διαθέσιμα σχετικά ερευνητικά δεδομένα. Θα μπορούσε, όμως, να υποθέσει κανείς **βάσιμα** ότι τα παιδιά που χαίρονται τις διακοπές τους σε κάποιο θέρετρο έχουν πολλές **ελκυστικές** ασχολίες ως αντίβαρο στα τηλεοπτικά προγράμματα. Το αντίθετο συμβαίνει με τα παιδιά που περνούν τις διακοπές τους στα αστικά κέντρα, όπου οι δυνατότητες για άλλες δραστηριότητες είναι αρκετά περιορισμένες.

Ίσως τα παιδιά της πρώτης κατηγορίας, που έχουν το πλεονέκτημα να χαίρονται τις ποικίλες δραστηριότητες των διακοπών, να είναι πιο **τυχερά** και για έναν άλλο λόγο, καθώς εκτίθενται λιγότερο στον ευτελή, δημόσιο λόγο, αλλά και στη βία του τηλεοπτικού θεάματος που δε συνυπολογίζει την παρουσία των παιδιών ανάμεσα στους τηλεθεατές. Οι συνέπειες αυτής της πρακτικής θα άξιζε να μελετηθούν συστηματικά, όπως και οι συνέπειες γενικότερα της παρακολούθησης από παιδιά άλλων εκπομπών, οι οποίες προβάλλονται σε ζώνες υψηλής τηλεθέασης, ενώ απευθύνονται αποκλειστικά σε ενηλίκους.

Τέτοιες περιπτώσεις ξαναφέρνουν στη συζήτηση τον ρόλο της τηλεόρασης, αλλά και των άλλων μέσων ενημέρωσης, ως φορέα κοινωνικοποίησης των παιδιών και των νέων στις σύγχρονες κοινωνίες. Δεν είναι τυχαίος ο χαρακτηρισμός της τηλεόρασης ως το «άλλο σχολείο». Οι επιδράσεις που ασκεί στον τρόπο οργάνωσης της ζωής των ανθρώπων, στην **ατομική** και στην κοινωνική τους ανάπτυξη καθώς και στις ποικίλες εκδηλώσεις της συμπεριφοράς τους είναι σημαντικές. Γι' αυτόν τον λόγο στόχος των περισσότερων παρεμβάσεων που προτείνονται είναι να εξασφαλιστούν τρόποι που θα μεγιστοποιούν τις θετικές συνέπειές της και θα ελαχιστοποιούν τις αρνητικές, σε αυτές κυρίως τις ηλικιακές κατηγορίες. Έτσι, έχουν εξεταστεί προτάσεις, όπως αυστηρότερος έλεγχος, κώδικες δεοντολογίας και αυτοδέσμευσης των καναλιών αλλά και προγράμματα ευαισθητοποίησης των εργαζομένων στα μέσα.

Εδώ, όμως, πρέπει να επισημανθεί ένα παράδοξο, που χαρακτηρίζει τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα των σύγχρονων χωρών: Ενώ όλα τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν πως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επηρεάζουν καθοριστικά τους πολίτες των σύγχρονων κοινωνιών και ιδίως τους νεότερους στην ηλικία, το σχολείο σε μεγάλο βαθμό δείχνει αδιάφορο και αμέτοχο στον σχετικό προβληματισμό. Σ' αυτό το συμπέρασμα θα καταλήξει κανείς, αν κρίνει τουλάχιστον από το περιεχόμενο σπουδών

της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα διδακτικά βιβλία και την έλλειψη κατάλληλης κατάρτισης των εκπαιδευτικών, ώστε να είναι σε θέση να προετοιμάζουν **επαρκώς** τους νέους για τον κόσμο των σύγχρονων μέσων. Για τον λόγο αυτόν, είναι ζήτημα άμεσης προτεραιότητας μια διαφορετική αντιμετώπιση των μέσων και ιδίως της τηλεόρασης από την εκπαίδευση.

Αφετηρία, λοιπόν, μιας τέτοιας αλλαγής μπορεί να είναι η θέση ότι η εκπαίδευση στα μέσα αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο της παιδείας ενός σύγχρονου, μορφωμένου πολίτη. Οι όροι *αλφαριθμητισμός στα μέσα* (media literacy) και *τηλεοπτικός αλφαριθμητισμός*, που αποτελούν σημεία αναφοράς στη σχετική συζήτηση, εκφράζουν την τάση να ενταχθεί η εκπαίδευση στα ΜΜΕ στον βασικό πυρήνα της παιδείας του σύγχρονου πολίτη. Ακόμη, έχουμε την πεποίθηση ότι η ένταξη της εκπαίδευσης στα ΜΜΕ στο πρόγραμμα σπουδών του σύγχρονου σχολείου με τον κατάλληλο τρόπο μπορεί να αποτελέσει μια ουσιαστική συμβολή στην προετοιμασία των νέων ανθρώπων για μια εποικοδομητική σχέση με αυτά. Ωστόσο, αυτή η προοπτική, βρίσκεται σε αλληλεξάρτηση με ευρύτερες κοινωνικές αλλαγές, που δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνουν και ριζικές **τομές** στον τρόπο λειτουργίας των ίδιων των μέσων. Και αυτές τις τομές πρέπει με τη σειρά της να τις προετοιμάζει και να τις προωθεί η ίδια η εκπαίδευση.

Π. Χαραμής, *Εκπαιδευτική πύλη e-paideia*, 20.4.2003 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Γιατί, κατά τον αρθρογράφο, η τηλεόραση μπορεί να ονομαστεί και «άλλο σχολείο»; (60 – 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Ποια συλλογιστική πορεία (επαγωγική ή παραγωγική) ακολουθεί ο αρθρογράφος στην τρίτη (Τέτοιες ...μέσα) παράγραφο του κειμένου;

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

- Γ1.** Να γράψετε από μία πρόταση, χρησιμοποιώντας ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου με την **έντονη γραφή**: **βάσιμα, ελκυστικές, τυχερά, ατομική, επαρκώς**. Φροντίστε, ώστε μέσα από την πρόταση να γίνεται φανερή η σημασία της κάθε αντώνυμης λέξης. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το πρόσωπο, το γένος κ.λπ.).

(μονάδες 10)

- Γ2.** Να γράψετε μία περίοδο (20-30 λέξεων) στην οποία θα χρησιμοποιήσετε μεταφορικά/συνυποδηλωτικά τις λέξεις **αφετηρία** και **τομές**.

(μονάδες 5)